

Lovforslag nr. L 141. Fremsat den 30. januar 1985 af indenrigsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af lov om kommunale valg

§ 1

I lov om kommunale valg, jfr. lovbe- kendtgørelse nr. 196 af 22. april 1981, foreta- ges følgende ændringer:

1. I § 4, stk. 2, indsættes efter »en af inden- rigsministeren fastsat dag«: », der skal være en tirsdag.«

2. I § 7, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:
»Valglisten består af en hovedvalgliste og en supplementsvalgliste.«

3. § 7, stk. 2 og 3, ophæves, og i stedet ind- sættes:

»Stk. 2. På hovedvalglisten optages vælge- re, der senest 18.-dagen før valget er flyttet til kommunen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregis- ter.

Stk. 3. På supplementsvalglisten optages vælgere, der ikke er optaget på hovedvalgli- sten, og som senest 11.-dagen før valget er flyttet til kommunen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folke- register.

Stk. 4. Vælgere, der senest 18.-dagen før valget er flyttet inden for kommunen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister, skal optages på hovedvalglisten under den nye bopæl. Der foretages ingen ændringer i valglisten i an- ledning af vælgeres flytning inden for kom- munen, der foretages eller anmeldes efter 18.-dagen før valget.«

4. § 8 affattes således:

»§ 8. Hovedvalglisten udfærdiges på grundlag af oplysningerne i det centrale per- sonregister (CPR).

Stk. 2. Supplementsvalglisten kan udfær- diges på grundlag af oplysningerne i det cen- trale personregister (CPR).

Stk. 3. Valglisten skal indeholde vælger- nes navn, fødselsdato og bopæl samt løbe-nr. og en rubrik til afkrydsning.

Stk. 4. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om udfærdigelse af valglist- ne samt disses indretning.«

5. Efter § 8 indsættes:

»§ 8 a. Modtager kommunen meddelelse om dødsfald, umyndiggørelse, ophævelse af umyndiggørelse eller erhvervelse henholdsvis fortabelse af dansk indfødsret, der ikke er taget i betragtning ved udfærdigelsen af valg- listen, skal kommunalbestyrelsen manuelt berigtige valglisten.

Stk. 2. Modtager kommunen inden valgda- gen fra det centrale personregister (CPR) meddelelse om flytning fra kommunen inden valgdagen, skal kommunalbestyrelsen slette den fraflyttede vælger af valglisten. Sletnin- gen skal dog ikke foretages, dersom den fra- flyttede vælger er flyttet til en anden kom- mune inden for samme amtskommune og ikke optages på valglisten der, jfr. § 7, stk. 2 og 3, men det skal anføres i valglisten, at vælgeren alene er berettiget til at afgive stem- me til amtsrådsvalget.«

6. I § 9 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Valgkort, der udsendes til de vælgere, som er opført på supplementsvalglisten, skal endvidere indeholde oplysning om, at dette valgkort træder i stedet for et eventuelt tidligere udsendt valgkort.«

7. I § 12 indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. Den, der efter § 27, stk. 1, ikke har pligt til at modtage valg til kommunalbestyrelsen, har heller ikke pligt til at lade sig opstille som kandidat og kan begære sig slettet af en kandidatliste. Begæring herom skal fremsættes overfor valgbestyrelsens formand senest kl. 16 den 12. dag før valgdagen, hvorefter navnet slettes af kandidatlisten.«

8. I § 12 b, *stk. 1*, indsættes efter *2. pkt.*:

»Ligeledes må det samlede antal kandidater på lister, der har indgået listeforbund, jfr. § 12 f, *stk. 2*, ikke overstige dette antal.«

9. I § 12 f, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter »vil kunne indgå«: »ét« og »sådanne« ændres til: »et sådant«.

10. I § 12 f, *stk. 2*, indsættes efter *2. pkt.*:

»Er der anmeldt flere listeforbund mellem kandidatlistes, som er tildelt samme bogstavbetegnelse, anses ingen af listeforbundene som indgået.«

11. I § 12 f indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Overstiger det samlede antal anmeldte kandidater på lister, der har indgået listeforbund, det i § 12 b, *stk. 1, 2. pkt.*, nævnte antal, nedsættes de enkelte listers kandidatantal forholdsmæssigt. Giver den forholdsmæssige fordeling ikke hele tal og derfor, når brøkerne bortkastes, ikke det tilfaldte antal kandidater, forhøjes de største brøker, indtil antallet er nået. Er to eller flere lister lige berettiget til en kandidatplads, foretages lodtrækning ved valgbestyrelsens foranstaltning. Valgbestyrelsen sletter de overskydende kandidater af kandidatlisterne i kandidaternes omvendte rækkefølge, således at den kandidat, der er opført nederst på kandidatlisten, slettes først. Det indføres i valgbogen, hvilke kandidater der er slettet.«

12. I § 16, *stk. 2, 2. pkt.*, indsættes efter »for sig«: », jfr. dog § 16 a.«

13. I § 16, *stk. 2, 3. pkt.*, udgår: »i en parentes«.

14. I § 16 indsættes efter *stk. 4* som nyt *stk.*:

»Stk. 5. Er der til valget opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen vil blive uforholdsmæssig lang, kan valgbestyrelsen beslutte at opføre kandidaternes navne i 2 eller om fornødent flere kolonner adskilt ved lodrette streger.«

Stk. 5–10 bliver herefter *stk. 6–11*.

15. I § 16, *stk. 6*, der bliver *stk. 7*, og i § 19, *stk. 5*, ændres »stk. 5« til: »stk. 6«.

16. Efter § 16 indsættes:

»§ 16 a. Kandidatlistes, der har indgået listeforbund, jfr. § 12 f, *stk. 2*, opføres på stemmesedlen i samme felt uanset § 16, *stk. 2, 2. pkt.*, på følgende særlige måde:

- 1) I feltet anføres øverst med fede typer det bogstav, hvormed kandidatlisternes er mærket af valgbestyrelsen, jfr. § 12 e, og efter dette bogstav listernes fælles listebetegnelse.
- 2) I hver sin rubrik, der opføres i vandret rækkefølge umiddelbart herunder, anføres med halvfede typer yderst i venstre side det nummer, der er føjet til bogstavbetegnelsen, jfr. § 12 e, *stk. 2*. Angiver kandidatlisten et særligt geografisk tilhørsforhold, jfr. § 12 e, *stk. 1*, anføres dette tilhørsforhold med halvfede typer på samme linje i rubrikken.
- 3) Umiddelbart under hver sin rubrik anføres kandidaternes navne under hinanden, adskilte ved en tynd streg mellem hver 2 navne.
- 4) Kandidaternes navne på en kandidatliste skal være adskilte fra navnene på kandidatlistes, der er opført ved siden af, ved en lodret streg af samme tykkelse som de streger, der afgrænser rubrikkerne under nr. 2.

Stk. 2. Vil stemmesedlen få en u hensigtsmæssig bredde, kan valgbestyrelsen beslutte, at rubrikkerne, jfr. *stk. 1, nr. 2*, skal anbringes i 2 eller om fornødent flere rækker under hinanden.«

17. I § 19, *stk. 5*, indsættes i *2. pkt.* efter »afgive sin stemme«: », jfr. dog § 21, *stk. 1, 5. pkt.*«.

18. I § 21, stk. 1, 4. pkt., og i § 24, stk. 2 og 3, ændres »§ 16, stk. 6« til: »§ 16, stk. 7«.

19. I § 21, stk. 1, indsættes efter 4. pkt.:

»Har vælgeren alene sat kryds ved den fælles listebetegnelse for de kandidatlister, der har indgået et listeforbund, anses stemmen som afgivet for listeforbundet og henføres ikke til nogen af de kandidatlister, der deltager i listeforbundet.«

20. I § 21, stk. 3, nr. 1, indsættes efter »hvilken kandidatliste«: »eller hvilket listeforbund«.

21. I § 57, stk. 2, indsættes efter 2. pkt.:

»De skal endvidere indeholde rubrikker til anførelse af en kandidatlistes bogstavbetegnelse, listebetegnelse samt et kandidatnavn.«

22. § 57, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Ved stemmeafgivning på Færøerne, i Grønland eller i udlandet anvendes efter indenrigsministerens nærmere bestemmel-

se det brevstemmemateriale, der er fremstillet til brug ved stemmeafgivning i udlandet til folketingsvalg.«

23. I § 57 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Indenrigsministeren kan fastsætte de nærmere regler om brevstemmesedlernes udseende.«

24. I § 61, stk. 1, ændres », og sætter i bekræftende fald straks« til: ». Er dette tilfældet og brevstemmen i øvrigt kan komme i betragtning sættes«.

25. I § 62 indsættes efter nr. 1 som nyt nr.:

»2) når der på stemmesedlen alene er anført navnet på en person, som ikke er opstillet på nogen kandidatliste til valget i vedkommende kommune henholdsvis amtskommune,«.

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 1985.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I. Lovforslaget og dets hovedpunkter.

Det foreliggende lovforslag omhandler hovedsagelig ændring af bestemmelserne vedrørende følgende forhold:

Ændring af reglerne om optagelse på valglisten af vælgere, der flytter til en kommune senere end 18.-dagen før afholdelse af de kommunale valg.

Ændring af reglerne om udformning af stemmesedler.

Ændring af reglerne om udformning af brevstemmesedler.

a. Ændring af reglerne om optagelse på valglisten af vælgere, der flytter til en kommune senere end 18.-dagen før afholdelse af de kommunale valg.

De nugældende regler om udarbejdelse af valglisten blev indsat i den kommunale valglov ved lov nr. 143 af 30. marts 1981. Ved denne lovændring blev der indført regler, der svarer til den kort forinden gennemførte valglisteordning ved folketingsvalg. Den årlige udarbejdelse af folketingsvalglisten samt tilflytterlisten blev afskaffet. Valglisten udfærdiges nu alene i forbindelse med afholdelse af valg. Udfærdigelsen sker maskinelt på grundlag af oplysningerne i det centrale personregister (CPR).

Af tekniske og praktiske grunde sker udskrivningen af valglisten på grundlag af de oplysninger, der er registreret i folkeregistrene senest 18.-dagen før valget, idet denne dag er en fredag, såfremt valget afholdes på en tirsdag. Begivenheder, der registreres inden valget, men efter denne frist, vil ikke kunne tages i betragtning ved den maskinelle udskrivning af valglisten. Personer, der inden valget, men efter 18.-dagen før dette, flytter fra en kommune til en anden, vil således være afskåret fra at afgive stemme. De pågældende vil nemlig ikke kunne optages på valglisten i tilflytningskommunen, da registreringen først sker efter 18.-dagen, og uanset at de flyttende vælgere vil være optaget på valglisten i fraflytningskommunen, vil de heller ikke kunne stemme der, idet de ikke vil have fast bopæl i kommunen på valgdagen, jfr. den kommu-

nale valglovs § 5, stk. 2, hvorefter de, der er optaget på valglisten, men som ikke længere har fast bopæl i kommunen, ikke har ret til at afgive stemme.

Den i 1981 gennemførte lovændring betød en forlængelse på 4 dage af den periode forud for et valg, hvor vælgere, der skifter bopælskommune, vil være afskåret fra at stemme, idet det nævnte tidsrum før lovændringen kun havde været 14 dage. Dette forhold gav anledning til betænkeligheder, og i forbindelse med folketingets behandling af lovforslaget afgav den daværende indenrigsminister tilsagn om at lade iværksætte en undersøgelse af, hvorvidt »der vil kunne tilrettelægges sådanne arbejds gange i kommunerne, at det på længere sigt vil være forsvarligt at afkorte det tidsrum, hvori vælgere, der anmelder tilflytning til kommunens folkeregister før valget, vil være afskåret fra at afgive deres stemme«. (Tillægsbetænkning afgivet af kommunaludvalget den 19. marts 1981 over forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg).

En af indenrigsministeren nedsat arbejdsgruppe med repræsentanter fra indenrigsministeriet, Kommunernes Landsforening, Københavns kommune og Kommunedata I/S afgav den 14. september 1983 betænkning, hvori der er stillet forslag med henblik på at reducere denne »18-dages periode«.

Ifølge betænkningen er det fortsat nødvendigt, at der udskrives valglisten, der omfatter alle vælgere pr. 18.-dagen før valget (hovedvalglisten). Det foreslås imidlertid, at også vælgere, der flytter til kommunen senest 11.-dagen før valget får mulighed for at stemme ved, at der enten maskinelt eller manuelt udskrives supplementsvalglisten over nytilkomne vælgere. Det skønnes, at ca. 10.000 vælgere, – der ellers ville være afskåret herfra – vil få mulighed for at stemme.

Det er i øvrigt en forudsætning for forslaget, at det lovfæstes, at valgdagen er en tirsdag, idet 11.-dagen derved bliver en fredag, således at det centrale personregister (CPR) kan ajourføres den følgende lørdag og søndag.

Med hensyn til de enkelte bestemmelser i forslaget, henvises nærmere til nr. 1-6 i lovforslaget.

Forslaget er blevet behandlet i det udvalg, som indenrigsministeren nedsatte den 1. september 1983 vedrørende forenklinger og forbedringer i folketingsvalgloven og den kommunale valglov (valglovsudvalget). Udvalget, der er sammensat af repræsentanter fra indenrigsministeriet, statsministeriet, Amtsrådsforeningen i Danmark samt Københavns og Frederiksberg kommune, har kunnet tilslutte sig forslaget. Udvalget har dog peget på, at der vil være visse fejlmuligheder forbundet med udarbejdelsen af de to slags valglister samt efterfølgende udsendelse af nye valgkort til vælgere, der er flyttet fra en kommune til en anden mellem 18. og 11.-dagen før valget.

b. Ændring af reglerne om udformning af stemmesedler.

Forslaget skal ses på baggrund af henvendelser til indenrigsministeren fra Nordjyllands amtsråd, der har bedt om, at der må blive truffet foranstaltninger til en forenkling af stemmesedlerne til amtsrådsvalgene, således at stemmesedlen bliver mere overskuelig og håndterlig. Problemerne i Nordjyllands amtskommune skyldes, at amtskommunen omfatter 9 folketingsvalgkredse, og at flere af partierne opstiller en kandidatliste i hver opstillingskreds, hvilket medførte, at stemmesedlen ved amtsrådsvalget i 1981 blev 36 cm bred og 125 cm lang.

Det har været overvejet i en under valglovsudvalget nedsat arbejdsgruppe at ændre de gældende regler om stemmesedlernes udformning, således at størrelsen af de stemmesedler, der anvendes til såvel kommunalbestyrelsesvalg som ved valg til amtsrådene, kan blive reduceret.

Årsagen til, at stemmesedlerne kan blive så store, er, at den kommunale valglov ikke indeholder nogen begrænsning af antallet af kandidatlistes, som hvert parti kan lade opstille, og arbejdsgruppen har derfor overvejet at foreslå indført et forbud mod, at et parti opstiller mere end en kandidatliste i hvert amt. Arbejdsgruppen har dog erkendt, at der næppe vil kunne opnås tilslutning til, at et sådant forbud kan gennemføres.

Arbejdsgruppen har i stedet foreslået, at såfremt der opstilles flere kandidatlistes, der indgår listeforbund, da skal de enkelte kandidatlistes opføres på stemmesedlen i to eller flere kolonner ved siden af hinanden. Et sådant forslag vil medføre, at stemmesedlens størrelse formindskes noget, men det vil stadig blive en stemmeseddel af en særdeles betragtelig størrelse. Arbejdsgruppen har derfor fundet det nødvendigt at kombinere forslaget dels

med en bestemmelse om, at det samlede antal kandidater på listes, der har indgået listeforbund, ikke må overstige det antal, der højst må opstilles på en kandidatliste (4 mere end det antal rådsmedlemmer, der skal vælges), dels med en bestemmelse om, at kandidatlistes, der har fået tildelt samme bogstavbetegnelse, kun må indgå ét listeforbund.

Forslaget indeholder herudover nogle konsekvensændringer, samt forslag til enkelte ændringer, hovedsagelig som følge af de ved de sidst afholdte kommunale valg indhøstede erfaringer.

Det af arbejdsgruppen udarbejdede forslag, er blevet godkendt af valglovsudvalget, der i øvrigt har fundet, at som følge af den generelle henvisning i den kommunale valglovs § 41 til § 16, må den i § 16, stk. 5, indeholdte bestemmelse om, at indenrigsministeren, såfremt hensynet til stemmesedlernes indretning og overskuelighed gør det nødvendigt, kan tillade, at kandidaternes navne ikke skal opføres på stemmesedlerne, også kunne finde anvendelse ved amtsrådsvalg i de ekstraordinære situationer, hvor stemmesedlerne ellers ville få en sådan størrelse, at det ikke vil være teknisk muligt at fremstille dem.

c. Ændring af reglerne om udformning af brevstemmesedler.

Den 21. februar 1984 nedsatte indenrigsministeren et udvalg vedrørende brevstemmeafgivning med repræsentanter fra de politiske partier i folketinget og indenrigsministeriet.

Udvalget fik følgende kommissorium: »Udvalget har til opgave at overveje, om der bør foreslås ændrede regler for brevstemmeafgivning ved folketingsvalg, kommunale valg og valg til Europa-Parlamentet.

Udvalget skal navnlig overveje, hvorvidt reglerne bør ændres, således at det bliver lettere for vælgere at afgive brevstemme, og således at der tilvejebringes en mere ensartet bedømmelse af brevstemmerne.

Der som udvalget finder, at en ændring af de gældende regler er hensigtsmæssig, skal udvalget stille forslag til udformningen af nyt brevstemmemateriale samt ændringsforslag til de gældende bestemmelser.

Den 14. november 1984 afgav udvalget sin betænkning til indenrigsministeren – betænkning nr. 1025 om brevstemmeafgivning – hvori der bl.a. er stillet forslag om ændring af den kommunale valglov for så vidt angår reglerne om brevstemmesedlernes udformning. Forslaget går ud på, at de brevstemmesedler, der skal benyttes ved de kommunale valg, skal påtrykkes rubrikker til anførelse af bog-

stavbetegnelse, listebetegnelse og kandidatnavn. Nærværende forslag er identisk med forslaget i betænkningen.

Med hensyn til de enkelte forslag henvises til nr. 21-23 og nr. 25.

Forslaget har været til udtalelse hos Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Københavns kommune og Frederiksberg kommune.

d. *Andre ændringer.*

Under nr. 7 er foreslået indsat en bestemmelse, der skal hindre, at personer, der ikke har pligt til at modtage valg til kommunalbestyrelsen, kan opstilles mod deres vilje, og under nr. 24 er der foreslået en forenkling af den gældende procedure med hensyn til behandlingen af de indkomne brevstemmer.

II. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser.

Ad a. Lovforslaget vil ikke medføre administrative eller økonomiske konsekvenser for staten.

For så vidt angår kommunerne anslås det, at de samlede omkostninger ved udskrivningen af supplementsvalglisten og ved udskrivningen af valgkort for de på disse lister optagne vælgere vil andrage ca. 30.000 kr. incl. moms, hvortil kommer udgift til porto.

Hertil kommer udgifter i forbindelse med forødent overarbejde på folkeregistrene. Det er ikke muligt at anslå, hvor store udgifterne hertil vil blive.

Ad b. og c. Forslaget vil ikke medføre administrative eller økonomiske konsekvenser for staten eller kommunerne.

III. Høringsudtalelser i øvrigt.

Det samlede lovforslag har været til udtalelse i justitsministeriet og finansministeriet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til nr. 1

Bestemmelsen er en konsekvens af, at det forudsatte tidsprogram ved udskrivningen af supplementsvalglisten kun kan opfyldes, såfremt valgdagen er en tirsdag.

Til nr. 2

Det anses for praktisk at indføre betegnelse for den generelle pr. 18.-dagens udskrevne valgliste og

den supplerende valgliste, der udskrives pr. 11.-dagen før valget.

Til nr. 3

Det er i forhold til den gældende lovtæst præciseret, at flytning skal være anmeldt og rent faktisk foretaget pr. 18.-dagen, henholdsvis pr. 11.-dagen før valget.

Det er en forudsætning for, at den foreslåede maskinelle løsning praktisk kan gennemføres, at der ikke foretages nogen ændring i valglisten vedrørende vælgere, der flytter inden for kommunen i tiden efter 18.-dagen før valget. Sådanne vælgere må derfor, såfremt de stemmer ved personligt fremmøde, stemme ved den hidtidige bopæls afstemningssted.

Til nr. 4

Den foreslåede formulering af § 8, stk. 2, indebærer, at kommunerne ikke er forpligtede til at benytte maskinelt udskrevne supplementsvalglisten.

Til nr. 5

Ved den foreslåede bestemmelse præciseres det udtrykkeligt, hvilke rettelser og bemærkninger, der kan anføres i valglisten, uden at der er indgivet klage over denne.

Til nr. 6

Med denne bestemmelse søges der rådet bod på den usikkerhed, der kan opstå hos vælgeren, når denne er flyttet i tiden mellem 18.- og 11.-dagen før valget og har modtaget 2 valgkort.

Til nr. 7

Bestemmelsen foreslås indført for at hindre, at personer, der i henhold til bestemmelsen i den kommunale valglovs § 27, stk. 1, ikke har pligt til at modtage valg, kan opstilles som kandidater mod deres vilje.

Til nr. 8

Efter de gældende regler må en kandidatliste indeholde 4 navne mere, end det antal kommunalbestyrelsesmedlemmer eller amtsrådsmedlemmer, der skal vælges. Da medlemsantallet i amtskommuner samt i visse primærkommuner kan udgøre op til 31, vil stemmesedlerne kunne få en betragtelig størrelse, selv om de enkelte partier kun opstiller en kandidatliste. Dersom partierne opstiller mere end en kandidatliste, vil det med henblik på at reducere størrelsen af stemmesedlen være nødvendigt at fastsætte, at det samlede antal kandida-

ter på lister, der har indgået et listeforbund, ikke må overstige dette tal.

Til nr. 9 og 10

Efter de gældende regler er det muligt for kandidatlisters, der har fået tildelt samme bogstavbetegnelse, at indgå flere listeforbund. Eksempelvis kan 10 kandidatlisters med samme bogstavbetegnelse indgå op til 5 listeforbund.

For at begrænse stemmesedlens størrelse er det derfor også nødvendigt at udelukke muligheden for at indgå flere listeforbund. I modsat fald ville sådanne kandidatlisters kunne indgå flere listeforbund, og hvert listeforbund kunne omfatte det i bemærkningerne til nr. 8 nævnte antal kandidater.

Til nr. 11

Det er fundet nødvendigt at foreslå en bestemmelse om en forholdsmæssig nedsættelse af kandidatantallet i tilfælde af, at det samlede antal kandidater på lister, der har indgået et listeforbund, overstiger det maksimalt tilladelige.

Den forholdsmæssige nedsættelse af de enkelte listers kandidatantal foretages på følgende måde:

De enkelte listers kandidatantal multipliceres med en faktor, der udgør antallet af tilladte kandidater divideret med antallet af opstillede kandidater, hvorved det findes, hvor mange kandidater hver liste forholdsmæssigt er berettiget til at opstille. Hvis de ved multiplikationen fremkomne produkter ikke er hele tal og derfor, når brøkerne bortkastes, tilsammen ikke giver det hele antal kandidater, der kan opstilles, forhøjes de største brøker, indtil antallet er nået (største brøks metode). Er to eller flere brøker lige store, foretages lodtrækning ved valgbestyrelsens foranstaltning.

Til nr. 12, 13, 14 og 15

Bestemmelsen om, at listebetegnelsen skal stå i en parentes, foreslås ophævet, hvorved den kommunale valglov bliver overensstemmende med folketingsvalgloven.

Bestemmelsen under nr. 14 lovfæster gældende praksis, og forslagene indeholder i øvrigt nogle konsekvensændringer som følge af en indsættelse af det ny stk. 5 og den ny § 16 a.

Til nr. 16

Forslaget i stk. 1 medfører, at stemmesedlernes størrelse vil kunne reduceres væsentligt. Bestemmelsen indebærer således, at for de lister, der har indgået listeforbund, anføres listernes bogstav- og listebetegnelse kun én gang på stemmesedlen.

Som hidtil vil vælgerne have mulighed for at kunne stemme såvel på de enkelte lister som på en bestemt kandidat, ligesom det også vil være muligt at afgive stemme på listeforbundet som sådant.

Til nr. 17 og 18

Forslagene indeholder alene konsekvensændringer.

Til nr. 19

Bestemmelsen foreslås indsat, da det ikke kan afgøres, hvilken kandidatliste der er stemt på, såfremt der er sat kryds ved den fælles listebetegnelse.

Tilsvarende bedømmelse anvendes ved afgivne brevstemmer til kommunale valg.

Til nr. 20

Forslaget indeholder alene en konsekvensændring.

Til nr. 21

I betænkning nr. 1025/1984 afgivet af indenrigsministeriets udvalg vedrørende brevstemmeafgivning er der fremsat forslag om, at den stemmeseddel, der i almindelighed skal anvendes ved brevstemmeafgivning, udformes på en sådan måde, at den kommer til at indeholde rubrikker til angivelse af bogstavbetegnelse (partibogstav), listebetegnelse (partinavn) og kandidatnavn. En sådan brevstemmeseddel bør efter udvalgets formening anvendes ved al brevstemmeafgivning ved de kommunale valg, idet de mange lokale kandidatlisters umuliggør fremstilling af en fortrykt stemmeseddel, der kan anvendes over hele landet. Det fremsatte forslag er i overensstemmelse med det i betænkningen indeholdte.

Til nr. 22

Ændringen er af redaktionel art.

Til nr. 23

Indenrigsministeren er i henhold til § 16, stk. 10, bemyndiget til at give nærmere forskrifter med hensyn til stemmesedlernes udseende. Tilsvarende bemyndigelse foreslås tillagt indenrigsministeren med hensyn til brevstemmesedlernes udseende.

Til nr. 24

Efter de gældende regler skal der for en indkommet brevstemme foretages en afmærkning ved vælgerens navn i valglisten, ligesom valgkort for den pågældende skal udfærdiges, selv om brevstemmen på grund af de i loven indeholdte be-

stemmelser ikke kan tages i betragtning og derfor heller ikke må nedlægges i stemmekassen. En sådan brevstemme vil efter de gældende regler indgå i antallet af afgivne stemmer, men skal på ny fradrages i dette antal, når valgbestyrelserne skal foretage den i valgbøgerne påbudte afstemning af antallet af afgivne stemmer sammenholdt med antallet af gyldige og ugyldige stemmer. Det foreslås, at proceduren med hensyn til de indkomne brevstemmer forenkles derved, at kun de brevstemmer, der er egnet til at komme i betragtning og derfor vil kunne nedlægges i stemmekassen, afmærkes i valglisten, ligesom der også kun for disse udfærdiges valgkort, hvorved en unødigt arbejdsgang kan undgås.

Til nr. 25

Det er ved flere valg konstateret, at valgbestyrelserne har godkendt brevstemmesedler alene påført navnet på en (kendt) politiker, der ikke er opstillet i den amts- eller storkreds, henholdsvis i det amt eller den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Da sådanne afgørelser er stridende mod de retningslinier for bedømmelse af afgivne brevstemmesedler, som folketinget har godkendt, har det nedsatte udvalg vedrørende brevstemmeafgivning med repræsentanter for folketingets partier fundet, at det bør lovfæstes, at brevstemmesedler, der er udfyldt på ovennævnte måde, er ugyldige, og udvalget har i betænkning nr. 1025/1984 stillet forslag herom. Det fremsatte forslag er i overensstemmelse med det i betænkningen indeholdte.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 4, stk. 2, indsættes efter »en af indenrigsministeren fastsat dag«: », der skal være en tirsdag.«

Stk. 2. Valgperioden for samtlige de for nævnte kommunalbestyrelser regnes fra 1. januar, og valgene foregår på en af indenrigsministeren fastsat dag i den sidste halvdel af november måned.

2. I § 7, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Valglisten består af en hovedvalgliste og en supplementsvalgliste.«

§ 7. I de år, hvor ordinære valg finder sted, påhviler det kommunalbestyrelsen at foranstalte, at der udarbejdes en valgliste over vælgerne i kommunen. Såfremt kommunen er delt i flere afstemningsområder, jfr. § 14, skal der udarbejdes en valgliste for hver af disse dele af kommunen.

3. § 7, stk. 2 og 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* På hovedvalglisten optages vælgere, der senest 18.-dagen før valget er flyttet til kommunen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister.

Stk. 3. På supplementsvalglisten optages vælgere, der ikke er optaget på hovedvalglisten, og som senest 11.-dagen før valget er flyttet til kommunen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister.

Stk. 4. Vælgere, der senest 18.-dagen før valget er flyttet inden for kommunen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister, skal optages på hovedvalglisten under den nye bopæl. Der foretages ingen ændringer i valglisten i an-

ledning af vælgeres flytning inden for kommunen, der foretages eller anmeldes efter 18.-dagen før valget.«

Stk. 2. På valglisten optages vælgere, der senest 18.-dagen før valget har anmeldt tilflytning til kommunens folkeregister.

Stk. 3. Vælgere, der senest 18.-dagen før valget har anmeldt flytning inden for kommunen, skal optages på valglisten under den nye bopæl.

4. § 8 affattes således:

»§ 8. Hovedvalglisten udfærdiges på grundlag af oplysningerne i det centrale personregister (CPR).

Stk. 2. Supplementsvalglisten kan udfærdiges på grundlag af oplysningerne i det centrale personregister (CPR).

Stk. 3. Valglisten skal indeholde vælgerens navn, fødselsdato og bopæl samt løbe-nr. og en rubrik til afkrydsning.

Stk. 4. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om udfærdigelse af valglisten samt disses indretning.«

§ 8. Valglisten udfærdiges på grundlag af oplysningerne i det centrale personregister (CPR).

Stk. 2. Valglisten skal foruden løbe-nr. indeholde vælgerens fulde navn, fødselsdato og bopæl samt en rubrik til afkrydsning af vælgerens navne.

Stk. 3. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om udfærdigelse af valglisten samt disses indretning.

5. Efter § 8 indsættes:

»§ 8 a. Modtager kommunen meddelelse om dødsfald, umyndiggørelse, ophævelse af umyndiggørelse eller erhvervelse henholdsvis

fortabelse af dansk indfødsret, der ikke er taget i betragtning ved udfærdigelsen af valglisten, skal kommunalbestyrelsen manuelt berigtige valglisten.

Stk. 2. Modtager kommunen inden valgdagen fra det centrale personregister (CPR) meddelelse om flytning fra kommunen inden valgdagen, skal kommunalbestyrelsen slette den fraflyttede vælger af valglisten. Sletningen skal dog ikke foretages, dersom den fraflyttede vælger er flyttet til en anden kommune inden for samme amtskommune og ikke optages på valglisten der, jfr. § 7, stk. 2 og 3, men det skal anføres i valglisten, at vælgeren alene er berettiget til at afgive stemme til amtsrådsvalget.«

6. I § 9 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Valgkort, der udsendes til de vælgere, som er opført på supplementsvalglisten, skal endvidere indeholde oplysning om, at dette valgkort træder i stedet for et eventuelt tidligere udsendt valgkort.«

§ 9. Så snart valglisten er udfærdiget, udsender kommunalbestyrelsen valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten. Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt angivelse af afstemningsstedets beliggenhed og dato og tid for afstemningen.

7. I § 12 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Den, der efter § 27, stk. 1, ikke har pligt til at modtage valg til kommunalbestyrelsen, har heller ikke pligt til at lade sig opstille som kandidat og kan begære sig slettet af en kandidatliste. Begæring herom skal fremsættes overfor valgbestyrelsens formand senest kl. 16 den 12. dag før valgdagen, hvorefter navnet slettes af kandidatlisten.«

§ 12. Afstemningen sker i henhold til lister, hvorpå bestemte personer bringes i forslag til valg.

8. I § 12 b, *stk. 1*, indsættes efter *2. pkt.*:

»Ligeledes må det samlede antal kandidater på lister, der har indgået listeforbund, jfr. § 12 f, stk. 2, ikke overstige dette antal.«

§ 12 b. En kandidatliste kan indeholde færre navne end det antal kommunalbestyrelsesmedlemmer, der skal vælges. En kandidat-

liste må kun indeholde fire navne mere, end det antal kommunalbestyrelsesmedlemmer, der skal vælges.

9. I § 12 f, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter »vil kunne indgå«: »ét« og »sådanne« ændres til: »et sådant«.

10. I § 12 f, *stk. 2*, indsættes efter *2. pkt.*:

»Er der anmeldt flere listeforbund mellem kandidatlisters, som er tildelt samme bogstavbetegnelse, anses ingen af listeforbundene som indgået.«

Stk. 2. Kandidatlisters, der i henhold til § 12 e tildeles samme bogstavbetegnelse, vil kunne indgå listeforbund, og sådanne listeforbund kan derefter indgå valgforbund med andre kandidatlisters eller med andre listeforbund. Bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., finder i dette tilfælde tilsvarende anvendelse, idet dog stillere og kandidater for enhver af de i valgforbundet og listeforbundet sammensluttede kandidatlisters ved deres underskrift skal have tiltrådt, at den pågældende kandidatliste har indgået listeforbund med bestemt angivne kandidatlisters og derefter valgforbund med ligeledes bestemt angivne listeforbund og kandidatlisters.

11. I § 12 f indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Overstiger det samlede antal anmeldte kandidater på listers, der har indgået listeforbund, det i § 12 b, stk. 1, 2. pkt., nævnte antal, nedsættes de enkelte listers kandidatantal forholdsmæssigt. Giver den forholdsmæssige fordeling ikke hele tal og derfor, når brøkerne bortkastes, ikke det tilfaldte antal kandidater, forhøjes de største brøker, indtil antallet er nået. Er to eller flere listers lige berettiget til en kandidatplads, foretages lodtrækning ved valgbestyrelsens foranstaltning. Valgbestyrelsen sletter de overskydende kandidater af kandidatlisters i kandidaternes omvendte rækkefølge, således at den kandidat, der er opført nederst på kandidatlisten, slettes først. Det indføres i valgbogen, hvilke kandidater der er slettet.«

Stk. 4. Stillere og kandidater kan på anmeldelsen af kandidatlisten skriftligt bemyndige en eller flere stillere til at anmelde listeforbund eller valgforbund eller begge dele.

12. I § 16, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »for sig«: », jfr. dog § 16 a«.

13. I § 16, stk. 2, 3. pkt., udgår: »i en parentes«.

Stk. 2. På hver stemmeseddel skal findes trykt betegnelserne på samtlige de af valgbestyrelsen godkendte kandidatlistes. Hver kandidatlistes betegnelse anføres i et felt for sig. Felterne anbringes på stemmesedlen under hinanden, adskilte med tykke trykte streger. I hvert felt anføres øverst med fede typer det bogstav, hvormed kandidatlisten er mærket af valgbestyrelsen (jfr. § 12 e) og efter dette bogstav i en parentes kandidatlistens listebetegnelse, såfremt sådan er anmeldt, jfr. § 12 d.

14. I § 16 indsættes efter *stk. 4* som nyt *stk.*:

»*Stk. 5.* Er der til valget opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen vil blive uforholdsmæssig lang, kan valgbestyrelsen beslutte at opføre kandidaternes navne i 2 eller om fornødent flere kolonner adskilt ved lodrette streger.«

Stk. 5–10 bliver herefter *stk. 6–11*.

Stk. 4. På stemmesedlerne skal der endvidere i hvert felt under kandidatlistens betegnelse med almindelige typer trykkes navnene på samtlige listens kandidater i den rækkefølge, hvori de af stillerne er anmeldt, og med angivelse af de numre, hvormed kandidaternes navne er mærket på de forskellige kandidatlistes; hvor forveksling af kandidaternes navne efter valgbestyrelsens skøn kan finde sted, skal der på stemmesedlerne foruden navn trykkes en kortfattet betegnelse på stilling eller bopæl for de kandidater, hvis navne kan være genstand for forveksling. Kandidaternes navne i felterne trykkes under hinanden, adskilte ved en tyndere trykt streg mellem hver 2 navne.

15. I § 16, *stk. 6*, der bliver *stk. 7*, og i § 19, *stk. 5*, ændres »*stk. 5*« til: »*stk. 6*«.

Stk. 6. Meddeler indenrigsministeren tilladelse efter *stk. 5*, skal der på stemmesedlerne indrettes en tom rubrik i hver kandidatlistes felt og umiddelbart under dennes betegnelse. Rubrikken skal være så stor, at vælgeren bekvemt kan skrive et navn. I stemmerummet skal der være opslag med de godkendte kandidatlistes med angivelse af godkendte listebetegnelser og med kandidaternes navne opført

i den anmeldte rækkefølge og en vejledning om stemmesedlernes udfyldelse.

16. Efter § 16 indsættes:

»§ 16 a. Kandidatlistes, der har indgået listeforbund, jfr. § 12 f, *stk. 2*, opføres på stemmesedlen i samme felt uanset § 16, *stk. 2*, 2. pkt., på følgende særlige måde:

- 1) I feltet anføres øverst med fede typer det bogstav, hvormed kandidatlisterne er mærket af valgbestyrelsen, jfr. § 12 e, og efter dette bogstav listernes fælles listebetegnelse.
- 2) I hver sin rubrik, der opføres i vandret rækkefølge umiddelbart herunder, anføres med halvfede typer yderst i venstre side det nummer, der er føjet til bogstavbetegnelsen, jfr. § 12 e, *stk. 2*. Angiver kandidatlisten et særligt geografisk tilhørsforhold, jfr. § 12 e, *stk. 1*, anføres dette tilhørsforhold med halvfede typer på samme linje i rubrikken.
- 3) Umiddelbart under hver sin rubrik anføres kandidaternes navne under hinanden, adskilte ved en tynd streg mellem hver 2 navne.
- 4) Kandidaternes navne på en kandidatliste skal være adskilte fra navnene på kandidatlistes, der er opført ved siden af, ved en lodret streg af samme tykkelse som de streger, der afgrænser rubrikkerne under nr. 2.

Stk. 2. Vil stemmesedlen få en uhensigtsmæssig bredde, kan valgbestyrelsen beslutte, at rubrikkerne, jfr. *stk. 1*, nr. 2, skal anbringes i 2 eller om fornødent flere rækker under hinanden.«

17. I § 19, *stk. 5*, indsættes i 2. pkt. efter »afgive sin stemme«: », jfr. dog § 21, *stk. 1*, 5. pkt.«.

Stk. 5. Efter at have modtaget stemmesedlen skal vælgeren straks begive sig ind i stemmerummet, hvor ingen anden må være til stede. Her foretages afstemningen ved at mærke stemmesedlen med et kryds i feltet for den kandidatliste, på hvilken vælgeren vil afgive sin stemme. Ønsker vælgeren en bestemt af listens kandidater valgt, sætter han krydset ud for denne kandidats navn eller skriver, hvis kandidatnavnene ikke findes opført på stemmesedlen, jfr. § 16, *stk. 5*, den

Bilag til f.t.l. vedr. kommunale valg

pågældende kandidats navn i den tomme rubrik under listebetegnelsen.

18. I § 21, stk. 1, 4. pkt., og i § 24, stk. 2 og 3, ændres »§ 16, stk. 6« til: »§ 16, stk. 7«.

19. I § 21, stk. 1, indsættes efter 4. pkt.:

»Har vælgeren alene sat kryds ved den fælles listebetegnelse for de kandidatlistes, der har indgået et listeforbund, anses stemmen som afgivet for listeforbundet og henføres ikke til nogen af de kandidatlistes, der deltager i listeforbundet.«

§ 21. Stemmeoptællingen foregår offentligt, så snart stemmeafgivningen er afsluttet. I kommuner, der er delt i flere afstemningsområder, foregår stemmeoptællingen i hvert område for sig under ledelse af formanden for valgstyrene. Forinden stemmeoptællingen påbegyndes, udtages stemmesedlerne af stemmekasserne, hvorefter de blandes og fordeles mellem det fornødne antal optællingshold af valgstyrene og tilfornødne vælgere, der ordner dem således, at stemmesedler afgivet for samme kandidatliste samles i bunker for sig, og derefter optæller, hvor mange stemmer, der ved afstemningen er afgivet for hver af de på stemmesedlerne opførte kandidatlistes. En stemmeseddel er afgivet for den liste, inden for hvis felt vælgeren har sat kryds, eller, når kandidaternes navne ikke findes opført på stemmesedlerne, jfr. § 16, stk. 6, inden for hvis felt vælgeren har skrevet navnet på en af listens kandidater. Hvor der er tvivl om en stemmeseddels gyldighed eller om, på hvilken liste der er stemt, medregnes stemmesedlen ikke i optællingen, men lægges foreløbig til side. Formanden for valgbestyrelsen eller valgstyrene deltager ikke personlig i denne del af optællingen, men påser, at den foregår under betryggende former.

20. I § 21, stk. 3, nr. 1, indsættes efter »hvilken kandidatliste«: »eller hvilket listeforbund«.

Stk. 3. Valgbestyrelsen eller valgstyrene afgør derpå, om de tvivlsomme stemmesedler skal anses for gyldige eller ej. En stemmeseddel er ugyldig,

- 1) når det ikke med sikkerhed fremgår, hvilken kandidatliste vælgeren har villet give sin stemme,
- 2) når beskaffenheden af stemmesedlen giver grund til at antage, at stemmesedlen ikke er en

af de tilfornødne udleveret og i et stemmerum mærket stemmeseddel,

- 3) når der på stemmesedlen findes skrevet, tegnet eller på anden måde anbragt noget, hvorved det findes forsætligt tilkendegivet, hvem den stemmende er, eller der overhovedet ved en behandling ud over den af afstemningen følgende findes forsætlig af vælgeren at være givet stemmesedlen et særpræg.

Såfremt en stemmeseddel kasseres, anføres grunden hertil i valgbogen.

21. I § 57, stk. 2, indsættes efter 2. pkt.:

»De skal endvidere indeholde rubrikker til anførelse af en kandidatlistes bogstavbetegnelse, listebetegnelse samt et kandidatnavn.«

Stk. 2. Stemmesedlerne til kommunalbestyrelsesvalg skal være af hvidt papir, medens de til amtsrådsvalg skal være af gult papir. De skal være påtrykt ordet »Stemmeseddel«, samt være forsynet med en trykt angivelse af, at de vedrører valg til kommunalbestyrelsen eller amtsrådet. Konvolutterne skal være uigennemsigtige og fuldstændigt dække stemmesedlen. De skal være påtrykt en kort vejledning om, hvorledes stemmeafgivningen finder sted. Omslagene skal på forsiden have en påtrykt angivelse af, at de indeholder en stemmeseddel. På bagsiden skal de være forsynet med en rubrik, hvor vælgeren skriver sit fulde navn, fødselsdato og bopælen i den kommune, hvori vælgeren er opført på valglisten.

22. § 57, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Ved stemmeafgivning på Færøerne, i Grønland eller i udlandet anvendes efter indenrigsministerens nærmere bestemmelse det brevstemmemateriale, der er fremstillet til brug ved stemmeafgivning i udlandet til folketingsvalg.«

Stk. 4. Ved stemmeafgivning på Færøerne, i Grønland eller i udlandet anvendes efter indenrigsministerens nærmere bestemmelse det til brug ved folketingsvalg fremstillede brevstemmemateriale.

23. I § 57 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Indenrigsministeren kan fastsætte de nærmere regler om brevstemmesedlernes udseende.«

24. I § 61, stk. 1, ændres », og sætter i bekræftende fald straks« til: ». Er dette tilfældet og brevstemmen i øvrigt kan komme i betragtning sættes«.

§ 61. Inden afstemningens påbegyndelse, om fornødent dagen før valgdagen, åbner valgbestyrelsen (valgstyrrerne) de modtagne omslag og undersøger, om den person, fra hvem omslaget hidrører, er opført på valglisten, og sætter i bekræftende fald straks et mærke ved vælgerens navn på valglisten, samtidig med at valgkort udfærdiges, jfr. § 19, stk. 4.

25. I § 62 indsættes efter nr. 1 som nyt nr.:

»2) når der på stemmesedlen alene er anført navnet på en person, som ikke er opstil-

let på nogen kandidatliste til valget i vedkommende kommune henholdsvis amtskommune,«.

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 3 og 4.

§ 62. De omhandlede stemmesedler er ugyldige:

- 1) når det ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilken af kandidaterne eller hvilken kandidatliste vælgeren har villet give sin stemme,
- 2) når en konvolut indeholder andet eller mere end én stemmeseddel, og
- 3) når der efter beskaffenheden af en stemmeseddel er grund til at antage, at den ikke hører til de ved indenrigsministerens foranstaltning tilvejebragte, eller at der ved dens udfyldning ikke er gået frem som i denne lov foreskrevet.